

Návrh opatření v oblasti prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání v odvětví Stavebnictví

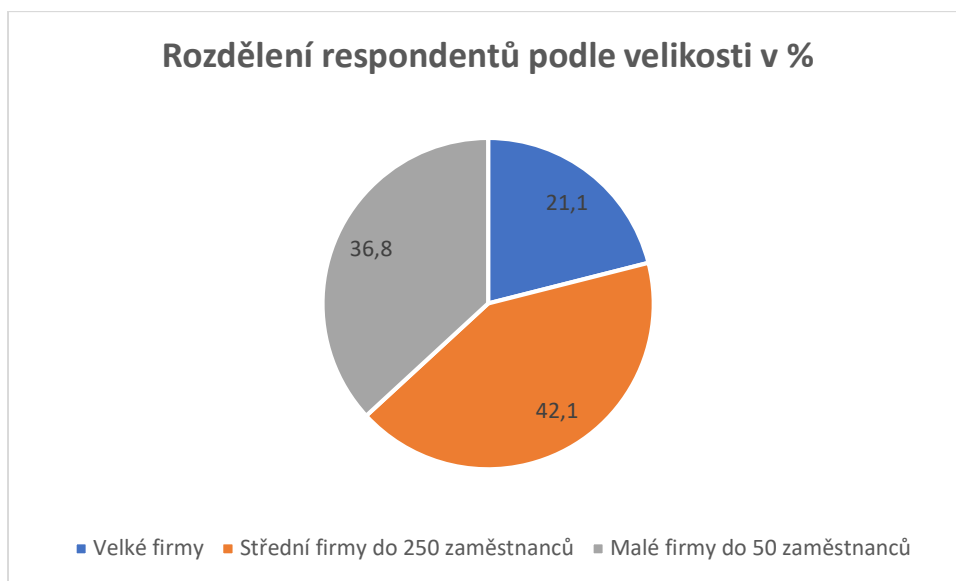
Tento projekt je financován z příspěvku podle § 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů v roce 2024.

**Pilotní ověření souboru kvalitativních a kvantitativních
ukazatelů pro hodnocení úrovně BOZP ve firmách s
možností šířit dobrou praxi při zajišťování bezpečnosti
při práci ve výškách**

Praha, listopad 2024

V souvislosti s vyhodnocením výzkumu v oblasti BOZP při práci ve výškách (program PREVENCE 2024) bylo v souladu se schváleným obsahem projektu provedeno v říjnu a listopadu 2024 pilotní ověření formou jednoduchého dotazníku. Osloven byl pouze malý vzorek respondentů, vrátilo se 38 odpovědí. Spolu s fokusním setkáním, které proběhlo 8. října 2024 však pilotní ověření poskytlo dostatečně věrohodné podklady pro vyhodnocení v závěrečné zprávě a potvrdilo souhlas respondentů se závěry výzkumné analýzy.

Z uvedených 38 odpovědí bylo 8 od velkých firem, 16 od středních a 14 od malých. Procentní rozdělení je na grafu č.1.

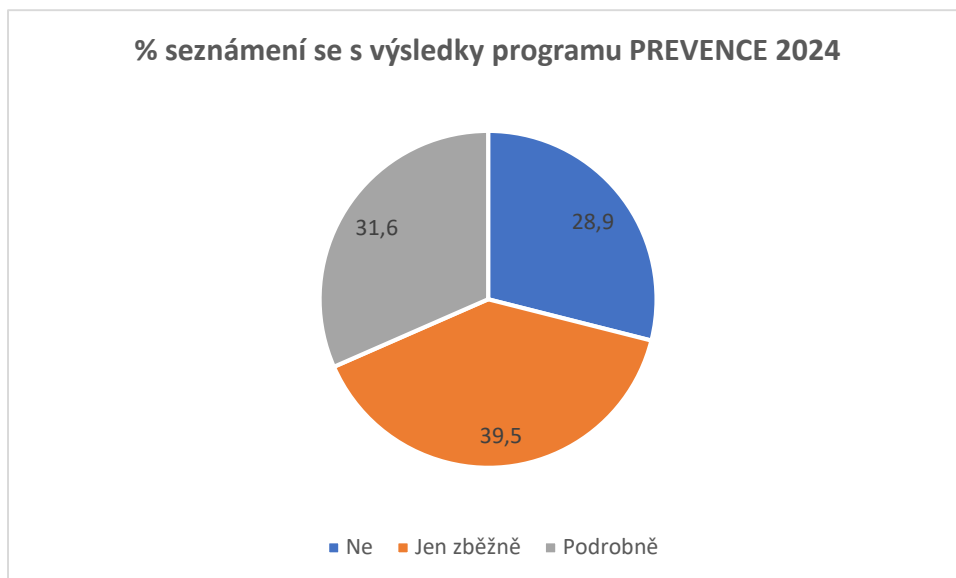

Zdroj: Vlastní výpočet

Rozdělení respondentů odpovídá s přípustnou tolerancí rozdělení firem, které se zabývají pracemi ve výškách. Důležité jsou zejména odpovědi od malých firem, které mají obecně největší problémy s dodržováním platné legislativy v oblasti BOZP.

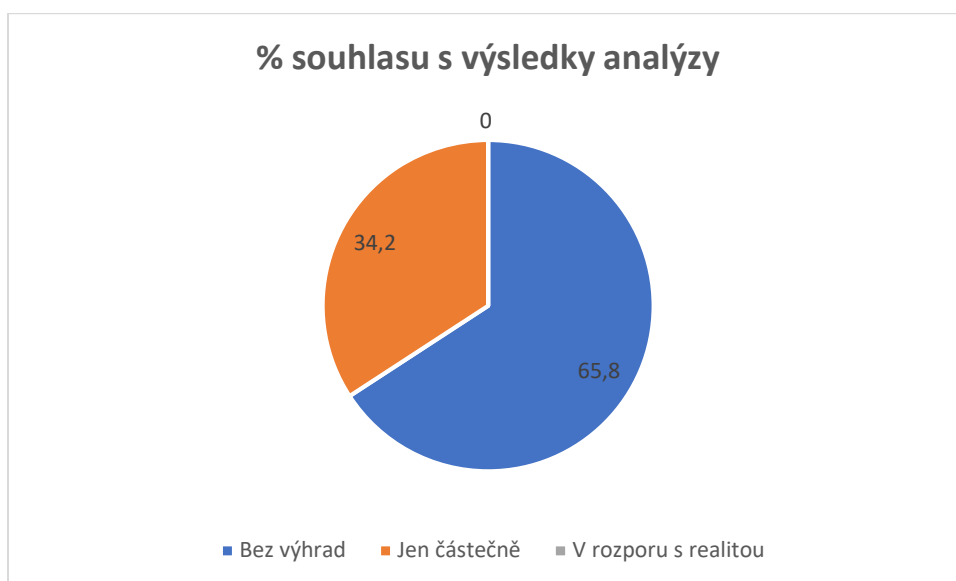
Klíčové bylo zjistit, jaká část členské základny Svazu podnikatelů ve stavebnictví se seznámila s dosavadními výsledky analýzy v rámci programu PREVENCE 2024. Nešlo předpokládat, že v tak krátké době po ukončení programu a zveřejnění výsledků na webu SPS se s nimi seznámí většina firem. Dá se proto předpokládat, že otázka v dotazníku byla pro některé respondenty impulsem si analýzu či alespoň její základní výstupy přečíst. Zjištěná data proto lze pokládat za předběžná, výchozí, a výsledek se bude ještě zpřesňovat směrem k vyšší četnosti, tak jak se jednotliví majitelé a manažeři budou dále s výsledky seznamovat.

Je potěšitelné, že se většina dotazovaných firem s výhradou předchozí poznámky s výsledky analýzy seznámila, byť jen zběžně. Mezi negativními odpověďmi převládají dle očekávání především malé a střední firmy, zatímco u velkých firem je stoprocentní počet kladných odpovědí. V každém případě je před SPS velký úkol dotáhnout spolu s Odborovým svazem Stavba ČR seznamování členské základny s výsledky a výstupy programu PREVENCE do úspěšného konce tak, aby byly výstupy maximálně implementovány do praxe jednotlivých firem. V této souvislosti připomínáme, že závěrečné seznámení s výstupy a výsledky programu proběhne až v měsíci lednu 2025, tj. až po odevzdání tohoto materiálu.

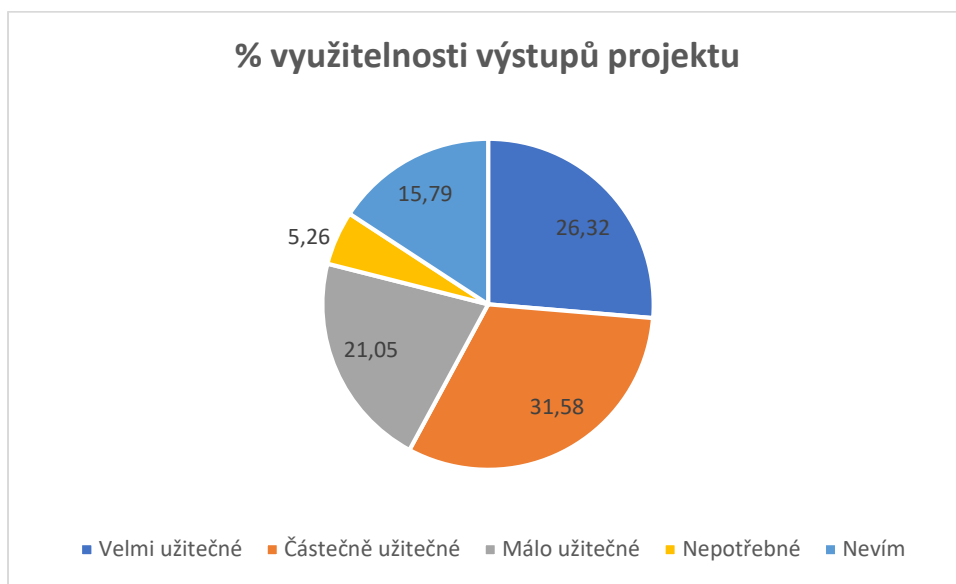
Zdroj: Vlastní výpočet

Důležité bylo vyjádření souhlasu či nesouhlasu s výsledky projektu. Výzkum se opíral o určitý omezený vzorek dat, který odráží obecné trendy, ale nemusí být v souladu se situací všech firem. Jako vyloženě v rozporu s realitou je nepovažuje žádný respondent, zhruba třetina oslovených se ovšem vyjádřila že jsou v souladu s jejich situací pouze částečně. To je vcelku očekávaný výsledek, vezmeme-li v úvahu poznámku na úvod tohoto odstavce.

Zdroj: Vlastní výpočet

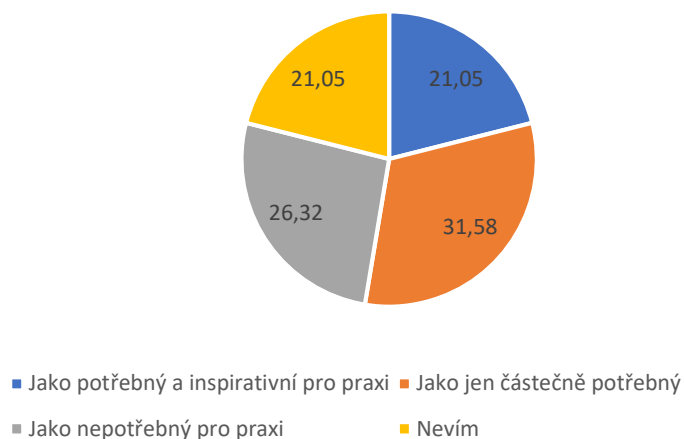
Další otázka směřovala k využitelnosti závěrů a výstupů z projektu v praxi firem. Zde byly výsledky poměrně rozdělené, přičemž převládaly kladné odpovědi. Za velmi užitečné je považuje zhruba čtvrtina respondentů (26,31 %) a částečně užitečné téměř třetina (31,58 %). Naopak za málo užitečné či dokonce nepotřebné je považuje více jak čtvrtina dotazovaných (21,05 %, respektive 5,26). Tito respondenti pocházeli z firem, které nezaznamenaly v posledních letech problémy s BOZP při práci ve výškách. Naopak, jako užitečné považovali výstupy a výsledky projektu především zástupci malých firem. Relativně vysoké je procento odpovědí „nevím“ (15,79 %), které vyjadřuje nejistotu a odpověď odsouvá do budoucna.

Zdroj: Vlastní výpočet

Další otázka se týkala hodnocení průběhu realizace programu PREVENCE (konkrétně při práci ve výškách), opět z hlediska potřebnosti pro praxi. Výsledky v podstatě kopírovaly předchozí otázku. Poměrně vysoké procento odpovědí „Jako nepotřebný pro praxi“ (26,32 %) a „Nevím“ (21,05 %) by mělo vést k zamyšlení, zda příští podobný projekt nerealizovat v těsnější spolupráci s firmami a Odborovým svazem Stavba. Na druhé straně je třeba připomenout menší zájem o výsledky projektu ze strany firem – členů SPS, projevující se mimo jiné i poměrně nízkým procentem reakcí na rozeslaný výzkumný dotazník (podklad pro analýzu a tvorbu zásadních výstupů).

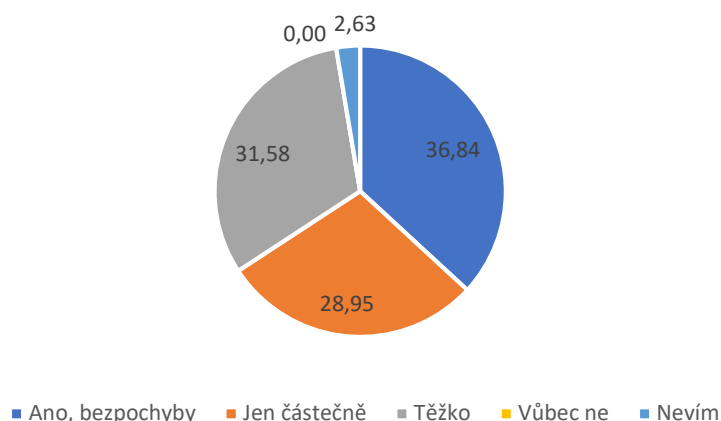
Hodnocení projektu PREVENCE v %

Zdroj: Vlastní výpočet

Je přirozené, že otázky k pilotnímu ověření výsledků projektu směřují k jejich uplatnění v praxi. Otázka zněla přesně „Myslíte si, že realizace opatření z materiálů a výzkumů z programu PREVENCE pomůže snížit počet pracovních úrazů a způsobené škody?“. Potěšující je více jak třetinový optimismus manažerů firem, kteří nepochybují o vlivu realizace programu PREVENCE na snížení počtu pracovních úrazů, případně také snížení výše škod (36,84 %). O částečném vlivu je přesvědčeno 28,95 % respondentů. Je však třeba podotknout, že výstupy z dosavadních etap realizace programu PREVENCE nebyly ještě do všech důsledků naplněny v činnosti firem. Proto se nelze divit i vyššímu procentu odpovědí „Těžko“ (31,58 %). Zbytek respondentů si odpovědi není jistý (2,63 %). Jako pozitivum je nutno brát i nulový výsledek u odpovědi „Vůbec ne“.

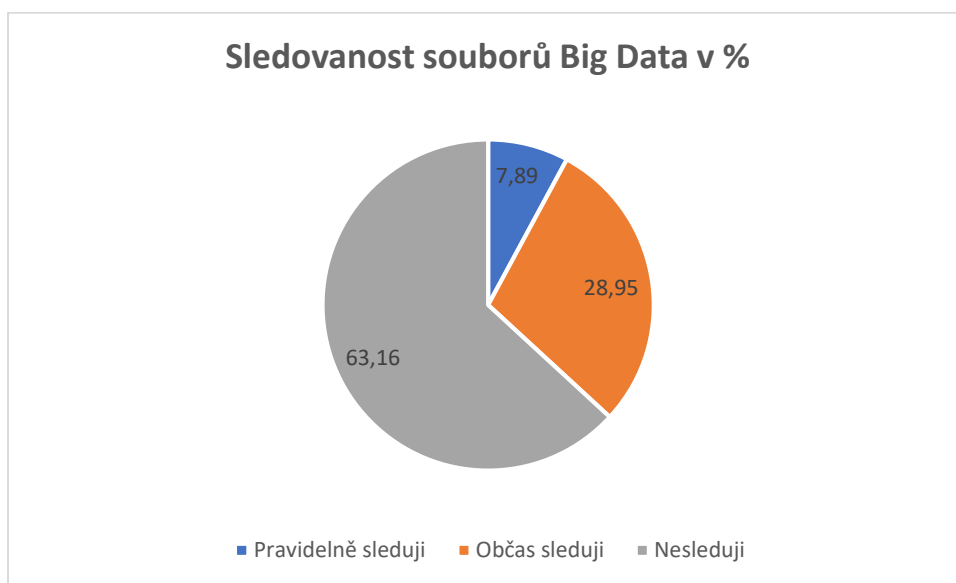
Vliv realizace programu PREVENCE na snížení počtu pracovních úrazů (%)

Zdroj: Vlastní výpočet

Velký důraz kladou zadavatelé programu PREVENCE na využívání datových souborů, které pod názvem Big Data vytváří Výzkumný ústav bezpečnosti práce na základě sumarizace dostupných údajů ze zdravotních pojišťoven a dalších veřejných zdrojů. Jde o velmi sofistikované soubory, které se ale jeví spíše jako podklad pro globální (vládní, odvětvovou) strategii než jako materiál s praktickým využitím pro firmy. Tomu také odpovídají výsledky pilotního ověření.

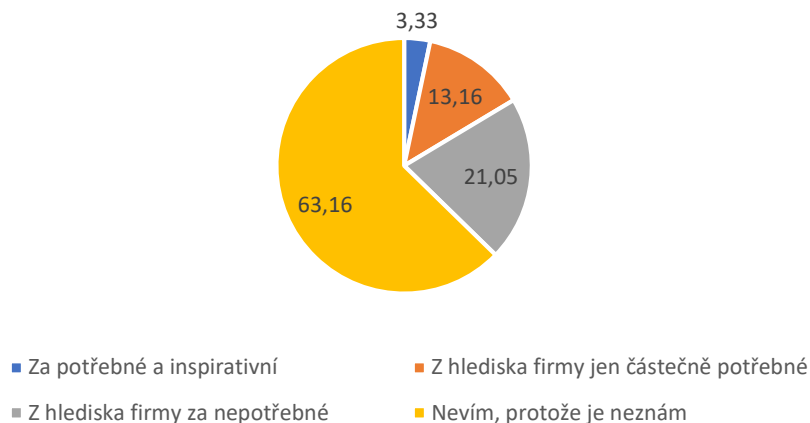
První otázka k datovým souborům VÚBP směřovala ke zjištění, zda manažeři/majitelé firem je vůbec sledují, a jak často. Většina z nich (92,11 %) je sleduje jen občas nebo vůbec ne. To jen potvrzuje předchozí vyslovenou domněnku, že pro firemní praxi mají tyto soubory jen malý význam. Manažeři a majitelé firem dobře vědí, kde je „tlačí bota“, a bezprostředně nepotřebují vědět, zda je to jinde lepší či horší.

Zdroj: Vlastní výpočet

Z odpovědí na předchozí otázku logicky vyplývá výsledek, týkající se zjišťování názorů respondentů na potřebnost souborů Big Data. Za potřebné a inspirativní je považuje jen nepatrné procento respondentů (3,33 %). Naopak za nepotřebné či jen částečně potřebné je pokládá 34,21 % dotazovaných. Zbytek tyto materiály nezná, a proto se nemůže vyjádřit. Procento se shoduje s procentem těch, kteří materiály nesledují (viz předchozí otázka).

Názory na využitelnost materiálů Big Data v praxi firem (v % odpovědí)

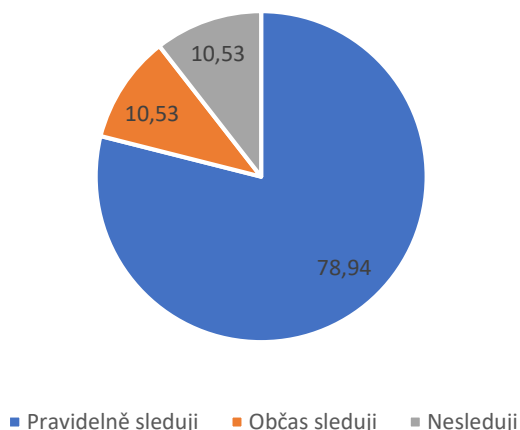

Zdroj: Vlastní výpočet

Výzkumný ústav bezpečnosti práce kromě statistik vydává celou řadu metodických materiálů, které rozebírají jednotlivá rizika a formulují pravidla pro jejich minimalizaci. Tyto materiály jsou na rozdíl od statistik Big Data ve firmách hojně sledovány a využívány. Z odpovědí vyplývá, že manažeři považují právě tuto náplň a výsledky činnosti VÚBP za nejprospěšnější pro praxi. Samozřejmě chápou, že výzkumný ústav má i další úkoly, které mu zadává zřizovatel.

Pravidelně tyto metodické materiály sleduje a využívá zejména v osvětové a školící činnosti velká většina dotazovaných firem (78,94 %), občas dalších 10,53 %. Stejně procento je nezná nebo nevyužívá. To přirozeně dokládá jejich potřebnost. Je si třeba uvědomit, že firmy řeší v oblasti BOZP konkrétní opatření a globální statistiky je tolik nezajímají.

Sledovanost metodických materiálů VÚBP v %

Zdroj: Vlastní výpočet

Poslední otázka se týkala doporučení Svazu podnikatelů ve stavebnictví, jak dále pokračovat v programu PREVENCE. Šlo o otázku otevřenou, takže kromě procent uvádíme i absolutní

hodnoty. Většina respondentů doporučuje pokračovat v programu i bez dotace (v době, kdy probíhalo pilotní ověření, bylo již známo, že v roce 2025 se SPS dotačního programu nezúčastní) a soustředit se na metodické materiály ohledně vzdělávání a využití digitalizace pro snižování rizika pracovních úrazů (právě návrh posledního tématu byl zadavatelem zamítnut). SPS nemá kapacitu na to, aby zhotovoval materiály k technickým řešením BOZP, může však zobecňovat a sumarizovat informace z jiných zdrojů a předávat je členským organizacím prostřednictvím webové stránky, seminářů a konferencí. V roce 2025 se svaz soustředí ve spolupráci s Odborovým svazem Stavba ČR na dotažení realizace programu PREVENCE z roku 2024 a minulých let ve směru prohloubení plnění opatření (výstupů) ze zhotovených analytických materiálů.

Doporučení respondentů	Abs.	Procenta
Pokračovat v programu případně i bez dotace, ale soustředit se na praktické problémy firem, věnovat se především využití digitalizace	13	34,21 %
Pokračovat v programu případně i bez dotace, ale soustředit se na praktické problémy firem, věnovat se především zkvalitnění vzdělávacího programu (například tvorbou vzorových školících materiálů či doporučených osnov)	20	52,63 %
Pokračovat v programu pouze v případě udělení dotace	10	26,32 %
Program ukončit jako zbytečné plýtvání veřejnými prostředky	8	21,05 %

Zdroj: Vlastní výpočet

Svaz podnikatelů ve stavebnictví se bude těmito doporučeními zabývat a přijme opatření ke zlepšení především vzdělávacích programů v oblasti BOZP. Tato opatření bude realizovat v těsné součinnosti s Odborovým svazem Stavba ČR, který se problematice bezpečnosti práce věnuje systematicky řadu let a má k tomu účelu i specializovaného pracovníka. To, že v roce 2025 nebude realizován dotační program, neznamená, že problematika BOZP zmizí z pozornosti odpovědných pracovníků svazu i členských organizací.

Dotazník k pilotnímu ověření výsledků výzkumu ohledně BOZP při práci ve výškách

A. Identifikační otázky

1. Jste podnik
 - a) s méně než 50 zaměstnanci
 - b) s 51 – 250 zaměstnanci
 - c) s více než 250 zaměstnanci
2. Seznámili jste se s výsledky výzkumu, provedeného v rámci programu PREVENCE, ohledně BOZP při práci ve výškách?
 - a) Ne
 - b) Jen zběžně
 - c) Podrobně

B. Ověření platnosti závěrů výzkumu

3. Považujete závěry provedeného anketního výzkumu za relevantní a v souladu se situací ve firmách?
 - a) Bez výhrad
 - b) Jen částečně
 - c) V rozporu s realitou
4. Považujete závěry provedeného výzkumu za užitečné pro vaši další praxi?
 - a) Velmi užitečné
 - b) Částečně užitečné
 - c) Málo užitečné
 - d) Nepotřebné
 - e) Nevím
5. Jak byste hodnotili celý dosavadní průběh programu PREVENCE?
 - a) Jako velmi potřebný a inspirativní pro praxi
 - b) Jako jen částečně potřebný
 - c) Jako nepotřebný pro praxi
 - d) Nevím

6. Myslíte si, že realizace opatření z materiálů a výzkumů z programu PREVENCE pomůže snížit počet pracovních úrazů a způsobené škody?
- a) Ano, bezpochyby
 - b) Jen částečně
 - c) Těžko
 - d) Vůbec ne
 - e) Nevím
7. Statistické materiály Výzkumného ústavu bezpečnosti práce (Big Data)
- a) Pravidelně sleduji
 - b) Občas sleduji
 - c) Nesleduji
8. Statistické materiály Výzkumného ústavu bezpečnosti práce (Big Data) považuji
- a) Za potřebné a inspirativní
 - b) Z hlediska firmy jen částečně potřebné
 - c) Z hlediska firmy za nepotřebné
 - d) Nevím, protože je neznám
9. Jiné, zejména praktické materiály Výzkumného ústavu bezpečnosti práce
- a) Pravidelně sleduji
 - b) Občas sleduji
 - c) Nesleduji

C. Co dál? Názory na další průběh programu PREVENCE.

10. Co doporučujete Svazu podnikatelů ve stavebnictví ohledně dalšího pokračování programu PREVENCE?
- a) Pokračovat v programu případně i bez dotace, ale soustředit se na praktické problémy firem, věnovat se především využití digitalizace
 - b) Pokračovat v programu případně i bez dotace, ale soustředit se na praktické problémy firem, věnovat se především zkvalitnění vzdělávacího programu (například tvorbou vzorových školicích materiálů či doporučených osnov
 - c) Pokračovat v programu pouze v případě udělení dotace
 - d) Program ukončit jako zbytečné plýtvání veřejnými prostředky